

Nr 412.

Av herr **Birke m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 33, med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).*

I proposition nr 33 föreslås införandet av en s. k. investeringskatt avseende beskattningsåret 1951. Förslaget innebär i princip att den vissa skattskyldiga tillkommande rätten till fri avskrivning å inventarier respektive varulager tillfälligt upphäves.

Rätten till fri avskrivning i fråga om maskiner eller andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda inventarier medgavs vissa juridiska personer genom beslut av 1938 års riksdag. Förslag härom hade framlagts av 1936 års skattekommitté, vilken även behandlat frågan om aktiebolagsbeskattningen över huvud taget. Kommittén hade härutinnan föreslagit, att den tidigare progressiva bolagsbeskattningen till staten skulle ersättas med en proportionell statskatt å 10 %. Trots att denna skattesats i förhållande till den nuvarande var synnerligen låg, ansåg kommittén behov föreligga av rätt till fri avskrivning. Det ansågs bl. a., att en sådan rätt skulle underlätta en rationalisering inom industrien. Genom att möjlighet beredd företagen att — i stället för att dela ut hela årsvinsten — bilda dolda reserver, skulle företagen kunna konsolidera sig, vilket ur olika synpunkter ansågs vara till nytta, icke minst ur samhällsekonomisk synpunkt.

För närvarande är skattesatsen för aktiebolag vid den statliga beskattningen 40 %, d. v. s. icke mindre än fyra gånger så hög som den i 1936 års skattekommitté ifrågasatta. Det säger sig självt att behovet av en fri avskrivning då också är betydligt starkare. I själva verket torde det förhålla sig så att näringslivet kunnat bära den nuvarande, enormt höga statsbeskattningen endast tack vare de föreliggande möjligheterna att i viss mån förskjuta beskattningen till framtiden. Vi vilja i detta sammanhang erinra om att tillskyndarna till 1947 års beslut om en höjning av bolagsskatten försvarade denna under hänvisning just till rätten till fri avskrivning. Under riksdagsdebatten fastslogs också det ovillkorliga sambandet mellan den förhöjda skattesatsen för aktiebolagen och rätten till fri avskrivning från skilda håll, bl. a. från representanter för majoriteten inom bevillningsutskottet. För vår del kunna vi med nuvarande skattesatser icke medverka till ett beslut om inskränkning i rätten till fri avskrivning. Den verkliga anledningen till överinvesteringar — där sådana må ha förekommit — är

otvivelaktigt den höga företagsbeskattningen. Vill man åstadkomma en effektiv begränsning av onödiga investeringar, är det bästa sättet härför att bolagsskatten sänkes.

Det enda i propositionen anförda skälet för införandet av en investeringskatt är önskemålet att begränsa de investeringar, som finansieras med företagens egna medel. Förslaget har alltså icke i och för sig tillkommit i syfte att öka statens inkomster. Det bör då icke heller bedömas från annan utgångspunkt än den först angivna.

Det kan ifrågasättas, huruvida den föreslagna investeringskatten kommer att få någon egentlig betydelse i kampen mot inflationen. Den tvekan vi härutinnan hysa innebär icke, att vi betrakta frågan om investeringarnas storlek såsom helt betydelselös. Med de nuvarande leveranssvårigheterna på de allra flesta av näringslivets områden måste man emellertid räkna med att avtal om leverans under 1951 såväl av inventarier som av varor i mycket betydande utsträckning måste ha kommit till stånd i god tid före ingången av året. I den mån dessa beställningar effektueras under 1951, är detta beroende av förhållanden, på vilka den nu ifrågasatta investeringskatten icke kan öva något inflytande. I detta avseende föreligga visserligen vissa dispensmöjligheter. De härtill knutna villkoren äro emellertid sådana att de endast under speciella förhållanden undantaga den skattskyldige från den föreslagna förordningens verkningar. Investeringskatt kan sålunda komma att utgå, även om den skattskyldige saknar möjlighet att inhibera planerade investeringar. Det angivna syftet med investeringskatten blir i dessa fall helt förfelat, och skatten kommer för den skattskyldige endast att framstå som en ny pålaga.

I de fall investeringskatten över huvud taget kommer att verka investeringsbegränsande är den, såsom också påtalats från ett flertal remissinstanser, i lika hög grad ägnad att motverka önskvärda som icke önskvärda investeringar. Det förefaller oss anmärkningsvärt, att den här berörda kritiken endast delvis beaktats av departementschefen. Särskilt påtagligt framstår detta i departementschefens uttalanden om vilka fall som enligt hans mening böra komma in under reglerna om dispens. Det anses sålunda enligt propositionen vara uteslutet att under dessa regler draga in *samtliga* de fall, då lagerökning eller nyanskaffning av inventarier kan var önskvärd ur beredskapssynpunkt. I en tid då en betydande beredskapslagring måste betraktas såsom ytterst nödvändig vill man sålunda med en speciell skatt bestraffa dem som tillgodose detta önskemål. Ett sådant förfaringsätt anse vi uppenbart orimligt. Särskilt synes oss detta gälla handels och hantverkets utöfvare, som med det föreliggande förslaget även i övrigt skulle komma i en ogynnsam ställning. Vi syfta närmast på att jämförelseåret fastlås till en period då importsvårigheter m. m. hade en i många avseenden avgörande betydelse för varulagrets storlek samt på att möjlighet till

avskrivning som icke medför investeringsskatt är helt utesluten vid lagerökning.

Vi anse icke behövt att här ytterligare upprepa den kritik, som framförts från remissinstanserna och som i stora delar icke kunnat vederläggas av departementschefen. Vi vilja endast framhålla att en urskiljningslös begränsning av investeringarna i längden kan vara ägnad att motverka önskemålet att få samhällsekonomisk balans. Det förhåller sig otvivelaktigt så att de efter kriget företagna investeringarna verkat synnerligen gynnsamt på produktionsresultatet. I detta avseende vilja vi erinra om att produktionsökningen under år 1950 beräknats till icke mindre än 5 %. För år 1951 räknas i nationalbudgeten med en varulagerökning på 200 miljoner kronor och med övriga investeringar på 300 miljoner kronor. Då något sparande härutöver icke förutses i nationalbudgeten, framstår det såsom angeläget att icke alltför mycket motverka företagssparandet.

Under åberopande av det här anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt).

Stockholm den 20 februari 1951.

E. Birke.

Einar Hægglom.

Jöns Nilsson.

Ernst V. Staxäng.

Albert Larsson,
Karlstad.
